

Listopad 2017 v Zátoce nosatých opic

V listopadu se v Balikpapanském zálivu neudálo mnoho změn, které by byly na první pohled vidět. Většina znepokojujících aktivit (nebo jejich náznaků) je soustředěná do jedné jediné oblasti – kolem ostrova Balang, kde právě probíhá stavba základů budoucího mostu. V jeho těsné blízkosti stále probíhají pochybné spekulace s pozemky a navíc se začíná i s další stavbou, se stožáry vysokého napětí, které z krajiny ukrojí další kus cenného pralesa. V minulém měsíci jsme zveřejnili důkazy o cedulích, které na několika místech zálivu oznamují probíhající registraci půdy na pozemkovém úřadě. Během tohoto měsíce všechny cedule zmizely. To ale ještě nemusí být dobrá zpráva, neznamená to totiž, že by spekulace s půdou nepokračovali. Doposud se nám nepodařilo z úředních zdrojů ověřit, kdo je oním spekulantem a jaké má do budoucna úmysly.

Některé jiné novinky jsou ovšem příznivější.

Balikpapanský záliv je podruhé oficiálně navržen jako mořské chráněné území

Pomalou se začíná završovat spolupráce mezi Hnutím za záchranu Balikpapanského zálivu a organizací Forest Watch Indonesia (FWI), která začala z popudu Anggiho Putry Prayogy. Anggi v zálivu už před několika lety, coby student Zemědělského Institutu v Bogoru, sbíral data pro svou diplomovou práci na delfínech orcelách tuponosých. Když dostudoval, začal pracovat pro FWI a zhruba před rokem se na nás obrátil s novou příležitostí. FWI hledal možné lokality pro

vyhlášení mořských chráněných území. Tato povinnost plyne provinčním vládám z národních regulací. Jako jediné takové území pro provincii Východní Kalimantan byl navržen Balikpapanský záliv. Vše bylo usnadněno tím, že jsme podobný návrh vypracovali ve spolupráci s organizací RASI už v roce 2011, federální vláda už dokonce i uvolnila potřebné finanční prostředky, bohužel z rozhodnutí provinční vlády byl náš původní návrh zamítnut

a přidělené finanční prostředky musely být vráceny Ministerstvu vod a rybářství. Náhradní území však navrženo nebylo, proto jsme se nyní na provincii společně s FWI obrátili s novým, přepracovaným návrhem pro Balikpapanský záliv. Příprava nového dokumentu trvala téměř rok. V listopadu proběhlo v Balikpapanu nejprve veřejné jednání za účasti nevládních organizací i zástupců místních vesnic, jejichž podporu jsme během loňského roku postupně získali. Právě podpora místních komunit je jedním z klíčových vylepšení našeho nového návrhu. Následně byl návrh předložen provinční vládě a další kroky teď budou na ní, naší úlohou bude udržet povědomí a veřejnosti o plánované ochraně území.

Znovu podáváme stížnost a trestní oznámení na dvě korporace

Součástí společného projektu Hnutí za záchranu Balikpapanského zálivu a Forest Watch Indonesia (FWI) je kromě vyhlášení nového chráněného území také znovuobnovení stížnosti a trestního oznámení, které jsme podali na 5 korporací v Balikpapanském zálivu v roce 2015. Při našem prvním pokusu byla žádost zamítnutá jako neopodstatněná, a stejně tak i trestní oznámení. Během zpracování dokumentu pro vyhlášení nového chráněného území však byly odhaleny nejen další důkazy proti některým z těchto korporací, ale i administrativní pochybení Úřadu pro životní prostředí, který stížnost v roce 2015 vyšetřoval. Nová stížnost a trestní oznámení se týká pouze dvou z původních 5 korporací, a to těch, proti kterým jsou důkazy nejpersvědčivější. Konkrétně jde o nákladní přístav PT. KKT a o loděnice PT Asia Aditama Shipyard, které bez náležitých povolení reklamovali území mangrovů a mořského pobřeží za účelem plánované výstavby.

V obnovení tohoto případu opět sehrál klíčovou roli Anggi Putra Prayoga, což je velmi pěkným důkazem toho, jak důležité je nabízet výzkumná témata místním studentům, a to i v případě, že výzkum nakonec nepovede k výstupům v podobě vědeckých publikací (což byl i Anggiho případ). Zatímco se totiž většina zahraničních výzkumníků po skončení své práce vrátí do vlastních zemí, Indonéští studenti v zemi zůstávají a po vystudování začnou pracovat v nevládních úřadech i ve státní správě. Z některých z nich pak časem mohou být vlivní a vysoce motivovaní spojenci.

Rozvoj ekoturismu v pokračuje na několika frontách

Poté, co nedávno Ministerstvo životního prostředí a lesnictví podpořilo vyhlášení Balikpapanského zálivu jako ekoturistickou destinaci, probíhá další rozvoj turismu nikoli jako centrálně plánovaná aktivita, ale spíš jako řada nezávislých, více nebo méně spolupracujících menších podniků. Ne všem se daří. Například cestovní agentura Parakayu, kterou jsme zakládali před třemi lety, dnes po několika slibných měsících čelí další krizi, tentokrát v souvislosti s interními konflikty. Naproti tomu naše druhá partnerská cestovní agentura, Hope

Balikpapan Ecotourism, se rozvíjí slibně. V tuto chvíli jde hlavně o “papírový rozvoj”, konkrétně o registraci lodi Hope a řešení podnikatelské licence. Přístavem lodi Hope se oficiálně stává přístav ve vesnici Pantai Lango, kde máme tým tří lodníků, který se o provoz lodi stará, pod vedením Darmana (koordinátora všech našich terénních aktivit). Za organizaci a plánování turistických balíčků odpovídá Maulana, koordinátor našich aktivit ve vzdělávacím centru KWPLH, zatímco vedení agentury Hope Balikpapan Ecotourism je v rukou její zakladatelky a spolumajitelky lodi Karnily Willard. Dalším naším partnerem v ekoturistických aktivitách je Pronatura, kterou založila naše dlouholetá kolegyně Gaby Fredriksson, a která spravuje vzdělávací centrum KWPLH a rezervaci Sungai Wain. Několik turistických okruhů v rezervaci Sungai Wain se stává součástí ekoturistických balíčků, které teď zahrnují nejen vyjížďky po moři, pozorování mangrovů, delfínů a kahau nosatých, ale i návštěvu deštného pralesa. V listopadu do Sungai Wainu na několik dní dorazil i český botanik Martin Dančák, který se tu věnoval školení dvou z našich průvodců, Maulany a Lintara. S jeho pomocí teď Maulana připravuje první botanický manuál pro odborné průvodce (nebo jak raději říkáme interpretátory přírody) na ekoturistických stezkách v rezervaci.

Vzdělávací program se ukotvuje na školách i v mešitě

Vzdělávací program Hnutí za záchranu Balikpapanského zálivu má dvě části. Jednak dlouhodobou spolupráci s centrem ekologické výchovy (KWPLH) v Balikpapanu, kde Maulana a jeho tým tráví už třetím rokem téměř každý víkend a každý svátek. A pak jsou to nárazové programy na středních a základních školách (a nověji i ve školkách) ve městě Balikpapanu i ve vesnicích kolem Balikpapanského zálivu, kde působí naše dvě partnerské organizace, Landing a Balikpapan Wildlife Conservation and Education (BWCE). Nevýhodou nárazových programů je ovšem to, že často nezanechají dlouhodobější stopu. Proto postupně mezi navštívenými školami vybíráme ty nejperspektivnější pro dlouhodobou spolupráci. První zvolenou školou se před několika měsíci stala základní škola ve vesnici Sungai Wain, která se nachází malý kousek jak od deštného pralesa, tak i od mangrovů na řece Wain. Dalšími dvěma dlouhodobými partnery se nyní stává základní škola ve vesnici Mentawir (v těsné blízkosti mangrovů, které se nyní začínají rozvíjet jako nová ekoturistická destinace) a Islámské centrum Pondok pesantren Jami'atul Islamiah. Partnerství s islámským centrem završuje několik let doposud neúspěšných pokusů o spolupráci ochránců s kostely a mešitami, které mají v Indonésii mimořádný potenciál pro šíření ochránářských myšlenek, ale

bohužel to jen málokdy opravdu dělají. Islámské centru Pondok pesantren Jami'atul Islamiah se nachází v nově budované průmyslové zóně, která nyní drasticky zasahuje do přírodního ekosystému Balikpapanského zálivu i do života místních obyvatel. Možná i proto jsou učitelé z tohoto centra otevření ke spolupráci. Do centra večer dochází až 100 dětí z okolních vesnic, aby tu studovaly Korán. Nyní se ale dvakrát do měsíce namísto Koránu učí ochraně

přírody. Snad jednou dojde i na to, že se téma ochrany přírody dostane i do kázání v mešitách a v kostelech, jak bychom v to rádi doufali (a jak už se díky jednomu koprokovému pastorevi podařilo například v křesťanských komunitách Bataků na jiné z lokalit, v Batang Toru na Sumatře).